DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,
CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Martis secundâ mensis Aprilis, Anno Domini M. DCC. LXV.

M. FRANCISCO BERNARD,
M. JACOBI-LUDOVICI ALLEAUME vices gerente, Doctore Medico, Præside.

An à Potibus spirituosis præmatura senectus?

I

QUA lege vitalis animalium motus perennat, eâdem certa mors animalibus incumbit; ut eodem mechanismo, nutritio, incrementum, & necessariæ mortis prænuntia senectus, labentibus annis, sese excipiant. In primo scilicet principio, ubi leviora sui rudimenta oculis fœtus exhibuit, totus fere resolvebatur in lympham plasticam continuatione caloris, motûs, variisque liquoribus concrescibilem. Motus cordis in ipso vitæ limine inchoatus, maternus calor, tenuiorum dissipatio, sensim firmitatem fibris addebant. Cresc bat respectus solidi ad fluidum, donec prodigioso incremento luci maturus utero materno excluderetur infans, lymphâ turgidulus adhuc, natantibus oculis, & hebescentibus ab obruente pituitâ, tùm externis tùm internis sensibus. Proprio quidem calore, propriisque motûs viribus, novo jam respirationis adminiculo, crescit adhuc sed lentiùs; & eò quidem lentiùs, quò firmioribus solidis vasculisque pluribus evolutis, jam præscriptos staturæ terminos propiùs attingit. Ad hos ubi semel perventum est, quidquid fibris à vitâ continuante additur, nimium est. Incrassantur illæ, sese mutuò comprimunt, diametros vasculorum minimorum arctant, quæ aliundè vi vitæ assiduò pressa maximè in angustum coguntur. Stagnat in his sibi nihil intervalli reperiens lympha superflua; & ubi hæret, concrescit. Hinc nova fibrarum crassiorum progenies. Quæ loca lambebat olim fluidum, tunc solida & arentia reperias. *Quia naturæ progressum, qui est ad siccitatem, effugere non licet, ideò senescimus, & corrumpimur* (*a*). Sic sensim cutis arescit, arescunt lymphaticis perfusæ vasis partes membranaceæ. Occalescunt tendines, & tendineæ vasorum tunicæ, actionique evadunt impares. Id præsertim contingit, iis in locis, ubi vicinior cordis actio plasticam tenacemque lympham tenuiora exprimendo compingebat, validiorique minimorum vasculorum pressione, meliùs eorumdem obliterationi favebat. Hinc vel in extremis senilis gangræna, vel ad cor palpitationes, polypi, & mors denique ineluctabilis.

(*a*) Galen. de sanitate tuendâ, lib. VI. cap. III.

I I.

QUANTUMVIS homini senectutem prorsùs deprecari, spemque immortalitatis concipere vanum sit, illam tamen præcipiti gradu ingruentem, justo rerum moderamine retardare, Hygienes sanioris opus est. Non enim omnium tergo senectus æqualiter incumbit; sed illos tardiùs, hos verò promptiùs opprimit. Quò quisque ficciori fibrarum indole, quò fluidis tenacioribus præditus, eò, si consentiant vitæ vires, præmaturâ magis obruetur senectute. Siccior est exercitatis rusticorum fibris, du-

* *Auctore M. DORIGNY, D. M. P. 1749.*

riorque textura. Hinc nati versare glebas, valida sustentant trahuntvè pondera, queis urbanus, aut musis otiovè deditus succumbat. At iis præmatura ab anticipatâ vitâ senectus. Contrà verò imbelle otium, & iners languentis in umbrâ vitæ desidia, annosam mollitiem in mulieribus ad insignem protrahit longævitatem. Præmatura pariter siccitas ab aeris externi æstu & ariditate fibris inducitur. Dùm benignus ille qui jugiter fibras alluere debet ros, exhalat, siccantur, arescuntque illæ. Hinc, cæteris paribus, densiores animalium in hisce locis degentium partes, densior fibrarum compages, & ipsorum vitæ meta brevior præscribitur. In paludosis verò frigidisque locis, dùm allabentis humidæ atmosphæræ actio fibras molles servat & laxiores, longior est ætas; ut de sylvicolis annotat (a) Boerhaavius, qui locorum umbrâ, à sole & æstu deffensi, exhalantibusque à gramine & omni stirpium genere vaporibus emolliti, ultrà centesimum annum frequentes ideò vivebant, quia ne siccitas ingrueret prohibebat, tùm prespirabilis humor à laxâ fibrarum compage cohibitus, tùm resorptus undique vaporosus atmosphæræ humescentis halitus. Sed nec minus est ab humore tùm intùs, tùm extùs exundante ad longævitatem beneficium; quod scilicet lympham minùs tenacem, minùs compactam, atque densam, minùs, si fas est dicere, nutritiam reddat. Increscente enim in lymphâ parte aqueâ, tenuior illa minima vascula præterlabitur, quibus adhæreret tenacior & crassior. Hinc nutritio minor, sed diuturnior. Sic in calidis regionibus in quibus sanguis, serum, & lympha, specificè densiora inveniuntur, brevì quidem staturæ suæ terminum adipiscuntur homines, sed citiùs decrementum. Tardiùs contrà Septentrionales crescunt, tardiùs pariter decrescunt; plastica scilicet magis est prioribus, posterioribus verò magis aquea lympha. Hinc patet quâ ratione tantùm speraverit in protrahendâ insectorum vitâ per cohibitam prespirationem insignis Reaumurius. Eâ enim cohibitâ emolliebat solida, obsequiosè reddebat flexilia; fluida simul minùs densa, minùs plastica & concrescentia evadebant. Patet pariter, cur adeò suadendus, dùm per æstatem arescunt corpora, Balnei usus, si præsertim ex iis quæ cutem obstipant adhibeatur, ut veterum mos erat post balneum ungi oleo; si balneum ex lacte usurpetur, ut mulierculis olim legimus usitatum. Constat etiam cur ad arcendam senectutem, ex frictionibus cum melle, butyro, aliisque, tantùm sibi emolumenti post experientiam, & Verulamius & Boerhaavius, (b) promiserint. Intelligitur demum quid ex aqueis tenuisque nutrimenti alimentis, potu diluente, leni, copioso, ad annos producendos, sperandum; si quid contrà è validis calefacientibus metuendum. *Victûs ratio, quæ refrigeret & humectet, labores minimè calefacientes & colliquantes, plurimam refrigerationem exhibebunt. Ejusmodi naturæ longissimæ sunt vitæ (c).*

(a) Inst. Med. Hall. §. DCCLXII.

(b) Boerha. Inst. Med. §. MLXIII.

(c) Hippoc. de victûs ratione, lib. I.

Sed frustrà fibras servari posse molliores, aut liquida tenuiora speraveris si vis vitæ intùs maxima, fortiùs in vasorum parietes impingens, lympham incuneet, tenuiora simùl exprimat, plurimorum vasculorum procreet occalescentiam, siccitatemque tot titulis inducat. Sic dùm nimio exercitio vitalis motus tantoperè intenditur, fiunt fibræ fortiores quidem & validiores, sed & rigidiores. Hinc junioribus præmaturè exercitis, præmaturæ vires, præmatura pariter senectus. Hinc qui in exercitiis transiguntur anni, robur & incrementum corpori majus addunt, sed ad senectutem proximiora reddunt corpora. Sic febres, cæterique morbi inflammatorii, junioribus quidem incrementum adeò notabile conciliant, senioribus contrà adeò pariter evidens decrementum. Quid jam, si fortissimis vitæ viribus aut sicca temperies addatur, aut conpactissimi fluidi movenda moles. Certè eò citior accersetur senectus, quò plures hujusce generis causæ concurrent.

III.

FERMENTATIONIS prima & genuina est progenies, spiritus ardens. Per illam tot vinorum genera sive ex uvis, sive ex cerealibus, sive ex pomis cujuscumque generis eliciuntur. Ex his omnibus idem educitur spiritus, qui pro minori majorive phlegmatis quo diluitur copiâ, aquâ vitæ, spiritus vini, alcohol denique audit. Porrò ad mensarum usum potum non tantùm modò vina cujuscumque generis advocare sagax edocuit ingluvies, sed etiàm arte paratos spiritus adhibuit. Succis plantarum expressis spiritus noster additur. Destilatur cum volatilioribus plantarum partibus, qui-

bus ejus actio crescit immaniter. At omnium horumce liquorum, quantumvis accidentibus & efficaciæ gradu distent, ab alcohole pendet actio. Communes igitur horum effectus tantùm juvet intueri. Hominem vino, vel quolibet alio liquore spirituoso turgidum contemplare. Si parciori ejus copiâ humescit, menti novus accedit vigor, hilaritas, per omnia diffusus membra calor, rosea facies, audacia major, vividior mentis acies & ad lætitiam composita; undè ubique lætitiæ dator Bacchus appellatur. Sed largiori potu omnia contrà videas mutari. Sequitur torpor & insensilitas, insuperabilis ad somnum propensio; & à somno hesternas crapulas semper excipit gravitas capitis, lumborum & crurum summa defatigatio, inertis stomachi languor & tenacis pituitæ importuna exscreatio. Hi porrò effectus partim ab agente in nervos spiritu, partim ab eodem in sanguinem diffuso repetendi sunt. A nervis derivari debet vigor ille novus, quo vix in stomachum adducta hæc liquida totum corpus perfundunt. Hinc ori vix admota robur videntur inspirare. Hinc acrem & titillantem linguæ saporem imprimunt; ita ut sapida quæcumque vix posteà gustum afficere queant, & ebriosis, nihil præter ea quæ sale & aromatibus infarciuntur arrideat. At ubi jam ad sanguinem pervenerunt, tùm nervos iterùm & tunicas vasorum sensiles excitando, motum augent. Cor alcohole fœtum, vividiùs impellit sanguinem; rarescit hic & in minimis calorem spargit vasculis, verumque aliquando & febrilem erethismum accendit; undè tot ab ebrietate febres quæ sanguinem ab heterogeneis spirituosisque partibus, ut ita dicam, despumant. At quæ posteà sequitur defatigatio, vasis præter modum distractis, & à vividiori sanguinis impulsu fatiscentibus debetur. Qualis ab exercitio remanet lassitudo; ut in utroque pariter motus vitalis intensior vitæ quasi compendium exhibeat. Utrimque scilicet motus intenditur, tùm liquida movens tùm applicans, intenditur calor, applicata firmiori nectens vinculo, dùm tenuiora cogit exhalare. Utrumque demùm excipit minimorum vasorum collapsus novam lymphæ stagnationem inducens, quâ facilè cum illis expresso tenuiori liquido concrescat.

§. V.

SED hæc motui cuicumque aucto communia primo apparent intuitu. Si nunc alcoholis effectus altiùs investigaveris, novæ tibi sese prodent proprietates quibus rigiditatem possit fibris addere, & senectutem arcessere. Solida, quæcumque sint, quæ spiritu vini condita asservantur, sive ex vegetantibus sive ex animalibus indurescunt; nec forsàn aliâ proprietate putredinem magis arcet. Contrahuntur illo perfusæ partes, ut ipse sensus linguæ satis indicat. Nunc si lacti, sero, albumini, sanguini affundatur, coeunt subitâ unione in thrombum & massam scissilem (a); & eò quidem densiorem quò vel humores illi minùs aquosi sunt, vel spiritus vini ad hunc usum adhibitus rectificatus magis. Utroque titulo, in hæmorragiis externo usu commendatissimus, parietes apertorum vasorum ad se cogit, sanguinem ad orificia in thrombum condensat; ut in illo vis tùm astringens tùm condensans satis evincatur. Nec ullo meliùs experimento vis illa constringens alcoholis innotescit, quàm arte illâ quâ catellos frequentibus in spiritu vini balneis ità contrahunt, ut posteà non increscant ampliùs, rugis quidem citò deformes, at corporis parvitate semper insignes. Utramque hac vim infeliciter in spirituosorum potatoribus deprehendere est. Hinc ab eorum usu pituita tenax & viscosa stomacho inhæret; unde matutina & inefficax nausea: aut si vomitu redditur, coagulationis notas insigni tenacitate prodit. Hinc quacumque subtilissimus spiritus pertingit, solida ad sese adducit liquidaque condensat. Sed nullibi manifestiùs vires suas exerit, quàm in tenuissimis lymphæ mæandris, ubi lentior ejus cursus coagulationi meliùs ansam præbet; ut in lymphaticarum glandularum anfractibus, quâ præsertim vicinior digestionum officina primos aditus faciles præbet. Hinc in mesenterio tota glandularum series immeabilis efficitur. Idem in pancreate observatur, & in ipso hepate cujus bilis admixto alcohole crassescit & enervatur.

(a) V. Boyle Hist. sang. Exp. VIII.

Nec partes alias ab illâ labe immunes censueris. In eis præsertim quibus, iis sese ingurgitare familiare est. Metuendum hujuscemodi spectaculum offerebat ebriosa mulier. Huic enim non modò mesenterium, hepar, pancreas, lapideam æmulari duritiem,

videbantur; sed & pulmones ipsi schirrosi, sicci, flaccescentes erant, & omne glandulosum genus siccum, impervium, lapideum (a). Quid porrò senectutem magis exhibet, quàm sicca illa atque lapidea solidorum temperies? Accedet præterea emunctoriorum variorum inertia, excrementaque aggerentur pituitosa; tremor adjungetur artuum senilis, à collabascentibus propter nimiam præviam distensionem vasis. Huic autem pituitæ expellendæ, tremorique sanando, rursus advocanda artificialis per alcohol rarefactio; undè nova malorum progenies, faciliorque in vasis inertibus coagulatio. Hinc certè fidem meretur veracissimi Boerhavii (b) observatio, quâ omnes liquoribus illis abutentes ante quinquagesimum annum obiisse testatur, sed vietos, sed marcidos, sed omnia effetæ senectutis sina præferentes. Nec est quod tibi malè persuaseris quòd in tanto fluidorum torrente vis illa coagulans pereat. Injecto in venam canis jugularem spiritu vini, ita in ipsis pulmonis ostiis hærebat sanguis, ut post miras anxietates, animal mortuum concideret (c). Sed si præterea attenderis quantâ subtilitate sese quaquaversum diffundat, quàm citò ad minima vasorum lymphaticorum ostia perveniat, ubi solida sensilissima arctantur maximè, & lentescit præcipuè lympha; certè ejus effectus nullâ arte emendabiles rectè dixeris & ab ipsius vi resolvente, ubi partes lymphaticæ infarciantur, etiàm externo usu, cautior semper indurationem metues.

(b) Van. Suit. Comm. Aph. Boerh. p. 34.

(a) Boerh. Inst. Med. Hall. §. 1063.

(b) Freind. Emmen, cap. XIV.

V.

NEC facilè credideris adjunctorum variorum efficaciâ hanc coagulandi vim in alcohole obtundi. Vel enim phlegmati unitur, vel aliis quibuscunque intermediis. Si phlegmate diluitur, debilior quidem ejus est effectus, sed semper idem. Si cum alio corpore permiscetur, vel corpus illud oleum est, vel acidum, vel terra. Oleo densiori præcipuè unitur, in illis locorum calidiorum vinis, quæ sole exusta, vina fundunt aromatica, moschata, *liquorosa* vulgò dicta, protractiori præsertim fermentatione parata. In iis quidem sua difficiliùs vincula rumpit alcohol. Sed intereà rarescentia olei major æstum accendit, tenuioraque prorsùs difflare cogit; & in corpore mediante oleo diutiùs detentum alcohol, eò pejores effectus edit, quò diuturniores. Si cum acido terreoque sale, ut in vinis oligophoris, perpaucâ copiâ & nexibus liberum minori noxâ corpus afficit; vina ipsamet eò brevi destituta renes impetunt, ut in vinis exiguâ fermentatione præparatis locorum præsertim frigidorum reperire est. At continuatio ipsorum usui ne fidas; debilia solve vincula calore corporis alcohol, & eosdem semper edet effectus. Quòd si acido oleoque attenuatissimo uniatur, nihilque crassi ferè secum habeat, tunc nervis potissimùm insidiatur, brevique furore in caput defervescit. Sed hæc ut & modò citati stemmatis vina, levi coagulatione per acidum adhuc auctâ, arthritidis, rheumatismique relinquunt semina, præmatura quidem, nec nisi senioribus olim cognita. Ad id adhuc magis efficient, quæ plurimam secum terram vehunt si parùm olei, si acidi mulùm ferant. Tunc enim & nervos impetunt primariò, sensilioresque reddunt; nec tenuatam satis terram ad emunctoria deponere potens natura, nunc ad renes nunc ad articulos emittit, ubi nova coagulationis signa, tùm tophi, tùm calculi produnt, præcociaque ubique senectutis indicia relinquunt. Nec minùs intereà augetur motus, lympha celeriùs movetur, calor increscit, & ubique sive per sua incommoda, sive per externa signa senectus agnoscitur, ut nec latenti emendatoque alcoholi suus possit auferri effectus. Quid, si arte sollicitâ ipsum à nexibus solvis, liberumque infundis in corpus quaquaversum volatilitate suâ diffundendum? Quocumque perveniet, indurescent cum liquidis solida, & præ rigiditate inertia veram senectutis ideam exhibebunt.

Ergo à Potibus spirituosis præmatura senectus.

Proponebat Parisiis JOANNES-ANTONIUS ELIE DE LA POTERIE, Constantiensis, Doctor Medicus Cadomensis, necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1765, A SEXTA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Facult. Parisiensis Medicinæ Typographi, viâ *du Fouarre*, 1765.